

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunta on 11 päivänä huhtikuuta 1986 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 36 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan 25 päivänä huhtikuuta 1986 valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Peltolan ym. lakialoitteen n:o 41 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta sekä ed. Rajamäen ym. toivomusaloitteen n:o 176 kansanterveystyötä tekevien järjestöjen avustamiseksi annetun tuen verovähennyskelpoisuudesta ja ed. Skönin ym. toivomusaloitteen n:o 202 syöpätyökimukseen annettujen lahjoitusten verovähennyskelpoisuudesta. Eduskunta on lähettänyt toivomusaloitteet valiokuntaan 4 päivänä huhtikuuta 1986.

Tulo- ja varallisuusverolain 33 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan verovelvollinen saa valtionverotuksessa vähentää vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan määräiset lahjoitukset yleishyödylliseen tarkoitukseen, sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Tarkemmat säännökset lahjoitusten vähentämisessä noudatettavasta menettelystä sekä siitä, mihin yleishyödyllisiin kohteisiin annetut lahjoitukset katsotaan vähennyskelpoisiksi, sisältyvät tulo- ja varallisuusveroasetuksen 2 ja 2 a §:ään. Vähennyskelpoisia verotuksessa ovat myös elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 5 kohdan nojalla tavanomaiset mainoslahjat. Jos yhteys liikkeen toimialaan on olemassa, voivat mainoslahjoina tulla vähennetyiksi myös lahjoitukset yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Hallitus ehdottaa, että lahjoitusten vähentämistä koskeva säännöstö uudistettaisiin. Ehdotuksen mukaan tulo- ja varallisuusverolain 33 §:n 1 momentin 6 kohta kumottaisiin ja lahjoitusten vähentämisestä säädettäisiin uudessa 33 a §:ssä. Uuden säännöksen lähtökohtana on, että nykyiset lahjoitusten vähennysoikeudet säilyisivät ja niitä lavennettaisiin. Nykyisin osittain asetuksessa

olevat vähennysoikeutta koskevat säännökset säilytettäisiin kokonaisuudessaan itse lakitekstiin, jolloin asetukseen jäisi vain menettelytapasäännöksiä. Kaikki ehdotetut vähennykset koskisivat vain valtionverotusta. Niin ikään vähennysoikeus olisi vain rahalahjoituksilla. Vähennysoikeus jakaantuisi kolmeen eri ryhmään.

Kaikki verovelvolliset saisivat vähentää tulostaan ilman markkamääräistä rajoitusta rahalahjoituksen, joka on tehty Suomen valtiolle käytettäväksi Suomen maanpuolustusta edistävään tarkoitukseen, kehitysyhteistyöhön tai humanitaariseen avustustoimintaan kotimaassa tai ulkomaila.

Niin ikään saisivat kaikki verovelvolliset vähentää, siten kuin asetuksella säädetään, osittain tai kokonaan lahjoitukset, jotka on tehty valtiovarainministeriön nimeämälle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle kahdessa eri tapauksessa. Vähennyskelpoisia olisivat vähintään 300 markan ja enintään 15 000 markan määräiset lahjoitukset, jotka on tarkoitettu kehitysyhteistyöhön tai edellä tarkoitettuun humanitaariseen avustustoimintaan. Vähennyskelpoisia olisivat myös edellä tarkoitetuille yhdistyksille, laitoksille tai säätiöille annetut vähintään 1 000 markan ja enintään 150 000 markan määräiset rahalahjoitukset, jotka on tarkoitettu käytettäväksi sodasta kärsimään joutuneiden avustamiseen.

Kolmas vähennysryhmä koskisi yksinomaan yhteisöjä. Sen mukaan yhteisö saa, siten kuin asetuksella säädetään, vähentää vähintään 5 000 markan määräisen lahjoituksen, joka on tehty suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen. Niin ikään saisi yhteisö vähentää vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan määräiset rahalahjoitukset, jotka

on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle tai verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen.

Muutettua lakia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa. Lakiehdotukseen sisältyy kuitenkin voimaantulosäännös, jonka mukaan yhdistys, laitos tai säätiö, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen ja jonka valtiovarainministeriö ennen käsiteltävänä olevan lain voimaantuloa on nimennyt oikeutetuksi vastaanottamaan vähennyskelpoisia lahjoituksia, on oikeutettu nimeämispäätöksessä mainitun ajan ja siinä mainituin edellytyksin vastaanottamaan tällaisia lahjoituksia.

Lakialoitteeseen n:o 41 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan maanpuolustusta edistävään tarkoitukseen tehdyt lahjoitukset eivät olisi lainkaan vähennyskelpoisia. Lakialoitteen mukaan vähennys tehtäisiin muiden lahjoitusten osalta valtionverotuksessa verosta. Vähennyksen suuruus olisi 20 prosenttia lahjoitusten määrästä.

Toivomusaloitteessa n:o 176 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta terveydenhuollon valtakunnallisten järjestöjen sairaanhoidollisten epäkohtien korjaamiseen ja muihin vastaaviin varojenkeräyksiin osallistuneet voivat vähentää rahallisen tukensa verotuksessa.

Toivomusaloitteessa n:o 202 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin syöpätautien tieteelliseen tutkimukseen osoitettujen lahjoitusten saattamiseksi vähennyskelpoisiksi lahjoittajan verotettavasta tulosta.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Ajo, Alppi, Impiö, Joutsenlahti, Koskeniemi (osittain), Linna, Malm, Mäki-Hakola,

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lakiehdotus sisältää lahjoituksen perusteella saatavan vähennyksen alarajaa ja ylärajaa koskevia määräyksiä. Näitä rajoja on valiokunnan käsityksen mukaan sovellettava sekä lahjoituksen antajakohtaisesti että lahjoituksen saajakohtaisesti. Siten tietty verovelvollinen voi tehdä tietyille lahjoituksen saajalle verovuoden aikana vain laissa määriteltuihin markkamääräisiin rajoihin sopivan lahjoituksen. Mikään ei kuitenkaan estä sitä, että verovelvollinen tekee edellä tarkoitetuissa rajoissa pysyvän lahjoituksensa verovuoden aikana yhtä useammassa erässä, kunhan myös sen kokonaisuus pysyy saajakohtaisesti edellä tarkoitetuissa rajoissa.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 41 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 176 ja 202 hylättäisiin.

Poutanen, Rosnell, Sutinen, Tenhiälä, Tikka ja Vainio sekä varajäsenet Järvenpää (osittain), Kuusio, Lahti-Nuuttila, Mattila, Sasi, Savolainen ja Vepsäläinen (osittain).

Vastalauseita

I

Hallitus esittää yleishyödylliseen tarkoitukseen annettavien lahjoitusten piirin laajentamista siten, että myös lahjoitukset kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen avustustoimintaan tulisivat valtionverotuksessa vähennyskelpoisiksi.

Kokoomus suhtautuu myönteisesti esitettyyn laajennukseen. Tarkoituksenmukaisena voidaan pitää sitä, että kansalaiset itse saavat rajoitetussa määrin päättää varojensa käytöstä sellaisiin yleishyödyllisiin, inhimillisiin tarkoituksiin, joista huolehtiminen olisi myös valtion velvollisuus.

Kokoomus haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota ehdotuksen runsaisiin erilaisiin markkamäärärajoihin sekä niiden aiheuttamaan lainkohdan epäyhdenmukaisuuteen ja vaikeaselkoisuuteen. Haluamme myös huomauttaa siitä, että hallituksen esitys antaa erittäin suuret valtuudet valtiovarainministeriölle ja viime kädessä valtiovarainministerille päättää niistä yhdistyksistä, jotka pääsevät nauttimaan siitä edusta, että niille tehtyt lahjoitukset ovat verotuksessa antajalleen vähennyskelpoisia. Ongelmallista on varsinkin ollut se, ettei edes hallituksen puolesta ole eduskunnalle kyetty kertomaan, minkätyyppiset yhdistykset ovat sellaisia humanitaarista avustustoimintaa harjoittavia yhdistyksiä, joille tehtyt lah-

joitukset ovat vähennyskelpoisia verotuksessa. Kokoomuksen mielestä tulkinnan tulisi olla laaja. Vastaavasti kuitenkin viranomaisten puolesta tulee kiinnittää merkittävää huomiota yhdistysten toiminnan ja lahjoitusten käytön tarkastukseen. Hallituksen tulisivat jatkossa valmistella esitys, jossa jo laissa rajaukset tehtäisiin täsmällisemmiksi.

Uutena yhteisöille vähennysoikeuden antavana kohteena on lakiin otettu lahjoitukset kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen. Tätä lisäystä voidaan pitää myönteisenä. Sen kanssa yhdenvertaisena kuitenkin voidaan pitää alkuperäisluonnon säilyttämiseen tehtyjä lahjoituksia. Alkuperäisluonnolla tarkoitetaan sukupuuttoon häviämisen vaarassa olevia eläinlajeja ja kasveja sekä välttämättömästi suojelua tarvitsevia suo- ym. luontoalueita. Mielestämme luonnon suojeleminen onkin niin tärkeä kohde, ettei sitä voi missään tapauksessa jättää vähennysoikeuden ulkopuolelle.

Edellä olevan perusteella ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin seuraavan sisällöisenä:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 33 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (432/81), sekä *lisätään* lakiin uusi 33 a § seuraavasti:

33 a §

(1—2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
 Edellä 4 pykälässä tarkoitettu yhteisö saa siten, kuin asetuksella säädetään, vähentää valtionverotuksessa tulostaan

1) vähintään 5 000 markan määräisen rahalahjoituksen, joka on tehty suomalaisen kulttuuriperinteen *tai alkuperäisluonnon* säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka vero-

hallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on suomalaisen kulttuuriperinteen *tai alkuperäisluonnon* säilyttäminen sekä

2) vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan määräisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle tai verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle

tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1986

Kimmo Sasi

Pentti Mäki-Hakola

Lauri Impiö

II

Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä esitetään, että tulo- ja varallisuusverolakia muutettaisiin siten, että lahjoitukset kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen avustustoimintaan kotimaassa ja ulkomailla tulevat valtionverotuksessa vähennyskelpoisiksi. Myös yhteisöjen kulttuuriperinteen säilyttämiseksi tekemät vähintään 5 000 markan määräiset rahalahjoitukset ehdotetaan säädettäväksi valtionverotuksessa vähennyskelpoisiksi. Hallituksen esityksen mukaan vähentää saisi myös Suomen maanpuolustusta edistävään tarkoitukseen tehdyt lahjoitukset.

SKDL on valtion tulo- ja menoarvioesitysten käsittelyn yhteydessä joka vuosi vaatinut siihen sisällytettäväksi nykyistä huomattavasti suuremmat määrärahat niin kehitysyhteistyöhön kuin kulttuuriperinnön säilyttämiseenkin. Nämä SKDL:n määrärahaesitykset eivät ole kuitenkaan eduskunnassa tulleet hyväksytyiksi, vaan näihin tarkoituksiin osoitetut määrärahat ovat valtion tulo- ja menoarviossa edelleen täysin riittämättömät. Tämän vuoksi pidämme perusteltuna tukea tältä osin hallituksen esitystä, vaikka katsomme, että verovähennykset suurituloisia suosivina ovat huono tapa huolehtia näistä sinänsä tärkeinä pitämistämme kysymyksistä. Korostamme myös, että verovähennysoikeudesta ei saa tulla veruketta, jolla hallitus perustelee sitä, ettei tulo- ja menoarvion kyseisiä määrärahoja lisätä.

Sen sijaan maanpuolustukseen valtion tulo- ja menoarviossa osoitetut määrärahat ovat viime vuosina nousseet huomattavasti muita määrärahoja enemmän. Huolimatta tänä vuonna vietetävästä Yhdistyneiden Kansakuntien julistamasta rauhan vuodesta puolustuslaitoksen asehankinnat ovat vain lisääntyneet. Katsomme, että maanpuolustukseen käytetään jo nykyisin liikaa yhteiskunnan varoja. Näin ollen emme voi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta, jonka

mukaan maanpuolustusta edistävään tarkoitukseen tehdyt lahjoitukset olisivat vähennyskelpoisia. Esitämme, että maanpuolustuksen sijasta vähennyskelpoiseksi säädettäisiin rauhantyöhön annetut lahjoitukset. Lisäksi esitämme, että myös luonnonsuojelutarkoituksiin tehdyt lahjoitukset olisivat vähennyskelpoisia verotuksessa.

Valiokunnan enemmistö esittää, että vähennys saadaan tehdä valtionverotuksessa tulosta. Tämä merkitsee sitä, että valtio osallistuu suurituloisten lahjoituksiin näiden veroprosentin mukaisesti suuremmalla osuudella kuin pienituloisten lahjoituksiin. Lakiesitystä tulisikin muuttaa niin, että vähennys tehtäisiin verosta eikä tulosta. Verosta tehtävä vähennys voisi käsityksemme mukaan olla 30 prosenttia lahjoituksen määrästä. Näin markkamääräisesti yhtä suurista lahjoituksista kansalaiset saisivat markkamääräisesti samansuuruisen vähennyksen riippumatta tulojen määrästä edellyttäen, että henkilölle ylipäättään on valtionveroa määrätty.

Hallituksen esityksessä vähennyskelpoisten lahjoitusten ylä- ja alarajat vaihtelevat käsityksemme mukaan perusteettomasti. Minkä vuoksi esimerkiksi kehitysyhteistyöhön tai humanitaariseen avustustoimintaan kotimaassa tai ulkomailla annetut avustukset saadaan vähentää enintään 15 000 markkaan saakka, mutta sodasta kärsimään joutuneiden avustusten verovähennysoikeus ulottuu 150 000 markkaan asti? Katsomme, että hallituksen tulisi pikaisesti selvittää, voitaisiinko kirjavia ylä- ja alarajoja yhtenäistää ja luoda järjestelmä, jossa edellä mainittuihin eri tarkoituksiin annetut lahjoitukset olisivat mahdollisimman samassa asemassa.

Lain soveltamisessa tulee huolehtia siitä, että verovähennyksin ei suosita suuria avustusjärjestöjä pienten kansalaisjärjestöjen kustannuksella. Myös pienten kansalaisjärjestöjen kautta annetta-

vien avustusten tulee päästä verovähennysoikeuden piiriin.

Ehdotammekin,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 33 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (432/81), sekä *lisätään* lakiin uusi 57 a § seuraavasti:

57 a §

Verovelvollinen saa vähentää valtionverotuksessa *verostaan 30 prosenttia rahalahjoituksesta*, joka on tehty Suomen valtiolle käytettäväksi (*poist.*) kehitysyhteistyöhön, *luonnonsuojeluun* tai humanitaariseen avustustoimintaan kotimaassa tai ulkomailla.

Verovelvollinen saa siten, kuin asetuksella säädetään, osittain tai kokonaan vähentää valtionverotuksessa *verostaan 30 prosenttia* valtiovarainministeriön nimeämälle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle *tehdystä*

1) vähintään 300 markan ja enintään 15 000 markan *määräisestä rahalahjoituksesta*, joka on tarkoitettu käytettäväksi kehitysyhteistyöhön, *luonnonsuojeluun, rauhantyöhön* tai 1 momentissa mainittuun avustustoimintaan, sekä

2) vähintään 1 000 markan ja enintään 150 000 markan *määräisestä rahalahjoituksesta*, joka on tarkoitettu käytettäväksi sodasta kärsimään joutuneiden avustamiseen.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu yhteisö saa siten, kuin asetuksella säädetään, vähentää valtionverotuksessa *verostaan 30 prosenttia*

1) vähintään 5 000 markan *määräisestä rahalahjoituksesta*, joka on tehty suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen, sekä

2) vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan *määräisestä rahalahjoituksesta*, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle tai verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1986

Irma Rosnell

Osmo Vepsäläinen

Ulla-Leena Alppi

